

Staré Brno - podzemí U Sedmi Švábů

Text a foto: Kamil Pokorný
(Článek pro brněnský měsíčník Newexpress)

Na Starém Brně se již v 19. století nacházelo mnoho pověstných hospůdek a restaurací, které ve svých sklepech chladily v soudcích pivo, oblíbená vína, mošty a jiné speciality.

Vybavení hostinců bývalo v Brně až do poloviny 19. století velmi skromné. Většina krčem byla těsná a bez ventilace. Těžký a teplý vzduch zvláště u sklepních lokálů byl prosycen tabákovým kouřem a pachy jídel. Několik stolů s trnoží a lavicemi, případně židlemi a stoličkami bylo uspořádáno dle potřeb hostů na hliněné udusané podlaze. Na stěnách viselo množství konvic, korbělů a žejdlíků. Pivo se nosilo ze sklepa v plechových konvicích a v krčmě se chladilo v dřevěné bečce naplněné ledem. Místnosti byly velmi slabě osvětleny světlem lojových svíček ve svícnech, na každém stole ležel kratiknot na odstřížení ohořelého knotu rychle ubývajících svící.

Hostinec U Sedmi Švábů stával pravděpodobně mezi dvěma dvory jednoho z největších a nejstarších brněnských činžovních domů na Kopečné ulici č.37. Dům U Sedmi Švábů, postaven pravděpodobně v roce 1748 na místě sedmi malých polozbořených domků, sloužil jako klášterní nemocnice alžbětinek, potom škola pro lazebníky a porodní babky. Ledárna rozsáhlých sklepních prostorů domu byla využita jako márnice pro přechovávání mrtvol a přízemí jako přednášková pitevní síň pro lazebníky. Zde se učili studenti na nebožtících trhat a spravovat zuby, napravovat záměrné zlomeniny končetin. V roce 1886 dům vyhořel, tehdy zde žilo 650 lidí ve 120 bytech.

Hostinec U Sedmi Švábů, vyhlášen velmi levnými a chutnými jídly a výbornými nápoji, dal jméno celému domu. V polovině 19. století jej zřídil hostinský, který měl kromě profesní obratnosti také velký smysl pro humor. Pro pobavení svých hostů dal na stěnu zavěsit velkou plochou skříňku s dvířky, jejíž zadní stěnu tvořilo zrcadlo. Nad skříňku dal vymalovat šest typických Švábů s kopím na ramenou ze starých německých báchorek. Nový příchozí pak obvykle upozornil hostinského na chybu v počtu, a žádal - li vysvětlení, byl přiveden před skříňku, kde k pobavení ostatních spatřil v zrcadle "sedmého Švába". Tento žert byl velmi oblíben a Brňané pak i z těchto důvodů přiváděli do hostince své známé.

Nebyla to však jediná historka a pověst stahující se k tomuto domu. Známa je legenda o Bílé paní, která se tu čas od času zjevovala, nebo pověst o smrti tří obchodních cestujících ve studni na dvoře domu.

Dům je v současnosti stále útočištěm nemajetných podnájemníků a studentů. Na místě původního hostince je dnes zvýšený plácek se schodištěm do nižšího dvora s pumpou nad bývalou studnou.

Na západní straně domu jsou za dveřmi po dlouhém točitém schodišti přístupné podzemní prostory, zaklenuty široce valenými cihlovými klenbami a místy zastropeny dřevěnými trémovými stropy. Podlahy sklepů jsou hliněné v různých výškových úrovních, místy díky vysoké vlhkosti vznikají rozbahnělé kaluže. Sklepy se nachází pod pavlačovými křídly i pod plochou dvora s pláckem, na východní straně vybíhá poslední sklípek pod ulici Kopečnou. Zásobování sklepů sudy probíhalo zřejmě z úrovně dvora zvláštní šachtou, která je dodnes zachována.

Budoucnost domu s bohatou historií, největšího pavlačového činžovního domu v minulosti, a jeho rozsáhlého podzemí, je velmi nejistá. Ve druhé polovině roku 2005 bylo možné všimnout si dokonce propadů na dvoře do popisovaných sklepů. Zda budou sklepy zachráněny a najdou vhodné využití, je málo pravděpodobné.